

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Saksbehandler:
Aysha Grønberg
Epost:
aysha.gronberg@forbrukerradet.no

Vår dato:
08.04.2024

Vår referanse:
24/18 - 2

Deres dato:

Deres referanse:
24/51

Høring av endring i matloven (forskriftshjemmel for å fremme helse)

Vi viser til høring om endring i matloven (forskriftshjemmel for å fremme helse) med svarfrist 9. april.

Forbrukerrådet er en interesseorganisasjon for norske forbrukere. Vi mener at forslaget til departementet er tilstrekkelig til å gi forskriftshjemmel for å fremme helse. Oppsummert mener vi følgende om forslagene på høring:

- Det er fornuftig med en presisering av muligheten for å innføre forbud av markedsføring rettet mot barn og unge via forskrift til matloven.
- Dagens § 12 bokstav b i matloven gir tilstrekkelig hjemmel til å forskriftsfeste en aldersgrense. En eventuell presisering kan gjøres i et nytt ledd i bestemmelsen.

Vi ønsker også å presisere at forslaget fra departementet etter vår vurdering er i tråd med EØS-retten. Handlingsrommet for å beskytte menneskers liv og helse er et nødvendig (proporsjonalt) tiltak. Å beskytte barn mot markedsføring av usunn mat og drikke er folkehelsefremmende.

Forbrukerrådets posisjon på markedsføring av usunn drikke rettet mot barn og unge kan oppsummeres som følger:

- Strengere regulering av markedsføring av usunn mat og drikke som treffer barn og unge. Matbransjens selvreguleringsordning MFU er ikke tilstrekkelig.
- Overvåkningsbasert markedsføring er forretningsmodellen som mange teknologiselskaper lever av. Dette går særlig ut over barn og unge. Overvåkningsbasert markedsføring må forbys og sanksjoneres.
- En ny forskrift bør beskytte barn i alle aldre mot markedsføring av usunn mat og drikke. Barn defineres etter barnekonvensjonen som alle mennesker under 18 år.
- Et regelverk som tydelig anerkjenner hylleplass og emballasje som en del av markedsføringen.
- En effektiv tilsynsmyndighet med bøte- og inndragningsmyndighet.
- Innføring av 16-årsgense på kjøp av høy-koffeinholdige drikker (energidrikker) på grunn av fare for helserisiko som følge av konsum hos barn og unge, samt målrettet informasjon.

Vi støtter departementets forslag for å få på plass et regelverk som beskytter barn og unge mot markedsføringstrykket av usunn mat og drikke, og håper at presiseringene som er foreslåtte hindrer tvil rundt hvorvidt matloven gir hjemmel til å fastsette forskrifter om forbud.

Innspill til forslagene på høring

Forbrukerrådet kommer til å knytte noen bemerkninger til endringene departementet foreslår.

Matlovens regler om merking, presentasjon og reklame – § 10

Forbrukerrådet er enig med departementet i at bestemmelsen i matloven § 10 andre ledd gir en selvstendig forskriftshjemmel til å forby markedsføring av enkelte mat- og drikkevarer overfor barn og unge for å fremme helse.

Slik bestemmelsen er i dag er likevel forskriftshjemmelen snever, og krever omfattende tolkning og rettskildebruk. Derfor mener Forbrukerrådet det er hensiktsmessig å forsterke forskriftshjemmelen slik at det for kommende regulering ikke oppstår noen tvil om rekkevidden av hjemmelsgrunnlaget.

Vi er enig med departementet i at forslaget til nytt tredje ledd i matloven § 10, vil bidra til å unngå tvil- og tolkningsspørsmål ved utredning og utforming av en forskrift om begrensninger i markedsføring av næringsmidler overfor barn. Forslaget til nytt tredje ledd i matloven vil i større grad tydeliggjøre at folkehelsehensyn er relevant ved bruken av matloven. En slik styrkning av hensynet til helse i matloven er også viktig ved utformingen av aldersgrenser begrunnet i næringsmidlers innhold mot våre internasjonale forpliktelser, jf. matloven § 12 bokstav b.

Markedsføring av usunn mat og drikke rettet mot barn vil i mange tilfeller allerede kunne sanksjoneres etter markedsføringslovens regler, der Forbrukertilsynet er tilsynsmyndighet. I tilfeller med alvorlige brudd på et utvalg av lover¹ vil den næringsdrivende risikere økonomiske sanksjoner fra Forbrukertilsynet på inntil fire prosent av den næringsdrivendes årlige omsetning eller inntil 25 millioner kroner, der det høyeste beløpet anvendes.²

Forbrukerrådet er av den oppfatning at tilsvarende sanksjoner som nevnt ovenfor må gjelde for brudd på matlovens kommende forskrifter. Vi oppfordrer departementet til å vurdere om Forbrukertilsynet skal være tilsynsmyndighet også for det kommende forbudet i matloven. Hjemmelen kan da inkluderes i listen i forskrift om utmåling av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr § 1.

En slik justering vil trolig kreve mindre justeringer i matloven kapittel 5, i mal av for eksempel finansavtaleloven § 3-55.

Forbrukerrådet har vurdert om det er hensiktsmessig å tydeliggjøre i matloven § 12 b at det kan stilles krav til aldersgrense for næringsmidler.

Vi støtter vi departementets vurdering i at dagens matlov § 12 bokstav b er dekkende til å forskriftsfeste aldersgrenser ved salg av for eksempel energidrikk.

Vennlig hilsen

Forbrukerrådet

Fredrik Färber
Avdelingsdirektør

Aysha Grønberg
seniorrådgiver

¹ Tvangsmulkt med hjemmel i markedsføringsloven § 41, åpenhetsloven § 13, og overtredelsesgebyr etter markedsføringsloven § 42, angrerettloven § 29, pakkereiseloven § 52, åpenhetsloven § 14, avtaleloven § 38c, ehandelsloven § 20a, forbrukerkjøpsloven § 61a og finansavtaleloven § 3-55.

² Markedsføringsloven § 42 andre ledd, jf. forskrift om utmåling av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr § 3

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke signatur.